Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: „Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 100. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 26-го ТРАВНЯ (MAY) 1956. ДЕСЯТЬ ЦЕНТІВ — TEN CENTS No. 100. VOL. LXIII.

БІЛИЙ ДІМ ОСУДЖУЄ СОВЄТСЬКІ МЕТОДИ НАСИЛЬНОЇ РЕПАТРІЯЦІЇ ВТІКАЧІВ

БІЛИЙ ДІМ ПІДТВЕРДЖУЄ ПРАВО АЗИЛЮ ДЛЯ ВТІКАЧІВ І ОБІЦЯЄ ПОВНУ ОХОРОНУ АМЕРИКАНСЬКИХ ЗАКОНІВ ДЛЯ ВСІХ ЧУЖОЗЕМЦІВ, ЩО ЖИВУТЬ НА ТЕРИТОРІЇ ЗДА. — СЕНАТСЬКА ПІДКОМІСІЯ ВНУТРІШНЬОЇ БЕЗПЕКИ ДОМАГАЄТЬСЯ ВИКИНЕННЯ ІЗ ЗДА СОВЄТСЬКИХ ПРЕДСТАВНИКІВ В ОН

Вашингтон. — Білий Дім проголосив незвичайну, як підкреслюють в політичних колах, заяву, в якій американський уряд осуджує категорично совєтські намагання здійснювати насильну репатріяцію втікачів і попереджує — що він поведе рішучу акцію проти таких недозволених заходів. „Совєтський уряд і його сателіти в Східній Европі — говориться в заяві Білого Дому — виявили незвичайну зацікавленість й активність, щоб спонукати до понвороту втікачів з цих країн, зокрема тих, що поселилися в Західній Европі і потім у З'єдинених Державах Америки... Завданням тієї совєтської активности є спонукати до повороту тих, які втекли з-під комуністичного гніту, і посіяти страх і зневіру серед тих, що вирішили залишитися на Заході. В цій кампанії стосують Совєти всі методи, включно з масовою висилкою листів від родин втікачів, які залишилися в Совєтському Союзі". „Американський уряд — стверджується в дальшому — поведе акцію для протидіяння невідповідними і неправильними методами натиску з боку офіційних представників чужих урядів на осіб, які просили про захист у ЗДА й одержали його. З'єдинені Держави Америки зробили вже все для того, щоб підтвердити виразно свою рішеність поширити повну охорону американських законів на всіх чужинців, які живуть на території ЗДА. Право азилю є однією з найдорожчих традицій вільних народів. З'єдинені Держави будуть завжди ю усюди дотримувати цього принципу." Водночас із проголошенням цієї заяви, Сенатська Підкомісія внутрішньої безпеки виступила з офіційним домаганням позбавити дипломатичних прав і викинути із ЗДА голову совєтської делеґації до ОН Аркадія А. Соболєва і першого секретаря делеґації Константина Е. Якімова. Домагання це умотиване вислідами двотижневих переслухань підкомісії, — які виявили, що обидва згадані совєтські дипломати порушили виразно свої компетенції, спонукуючи різними способами, а то й насиллям п'ятьох кол. совєтських моряків до повороту до Совєтського Союзу. Разом з цим підкомісія осудила гостро державний уряд іміграції ЗДА за те, що він у належний спосіб не перевіряв, чи згадані моряки погодилися вертатися до СССР добровільно чи під примусом.

Президент домагається, щоб Конґрес приспішив ухвалення 28 важливих для країни законів

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер звернувся через свого пресового асистента М. Снайдера до Конґресу з домаганням приспішити розгляд й ухвалення 28 різних законопроєктів, дуже важливих для країни. Крім цих законопроєктів, на листі Президента є ще багато інших важливих справ, які вимагають якнайскоршої полагоди. На розгляд і прийняття вимаганих, запропонованих урядом законів, Конґрес не має вже багато часу, бо вже в липні він закінчить свою сесію. У відповідь на цю вимогу Президента демократичний лідер Сенату сенатор Ліндон Б. Джансон опублікував заяву, що Сенат признає важливість пропонованих урядом законів і більшість з них уже розглядає, а деякі будуть схвалені вже найближчим часом. Джансон просив у своїй заяві президента бути спокійним, бо Конґрес свідомий важливости доручених йому справ та проєктів і приділяє їм якнайбільше уваги, тим більше, що вирішення їх вимагають життьові інтереси американської нації.

Проф. Ярослав Рудницький консультантом Конґресової Бібліотеки

Вашинґтон, Д. К. — Від кількох днів перебуває в Вашинґтоні Голова Української Вільної Академії Наук у Канаді й Директор Славістичного Відділу Манітобського Університету проф. Ярослав Рудницький з Вінніпеґу. — Проф. Рудницький працює тепер над україїнікою в Конґресовій Бібліотеці, маючи на меті дати опис українських друків у слов'янському відділі Конґресової Бібліотеки та поробити заходи для доповнення українознавчих матеріялів. З ним приїхала до Вашинґтону його дружина д-р Марина Антонович-Рудницька, що працює над бібліографією українського церковного мистецтва.

В АМЕРИЦІ

● **Конґресмен Джан М. Воріс**, один із провідних республіканців у Палаті Репрезентантів, заявив, що пропонована комісією закордонних справ редукція закордонної допомоги на один більйон долярів визначатиме практично майже цілковите припинення постачання американської зброї для таких важливих відтинків фронту „холодної війни", як Корея, Формоза, В'єтнам, Пакістан і Туреччина.

● **Відомий американський** журналіст Віктор Рісел, що втратив зір після того, як йому в очі плеснули сірчаним квасом, вийшов у середу 23 травня із шпиталю. Він заявив, що вже в понеділок стає знову до праці в редакції часопису „Дейлі Міррор".

● **Трирічний хлопець Томас** Фітер з Бронксу, виглядаючи батьків, які мали приїхати із шпиталю з його новонародженою сестричкою, випав із вікна на третьому поверсі і тяжко потовкся. Його відвезено до шпиталю, який його мати щойно перед тим покинула.

● **Департамент армії** сповістив, що командування армії одержало вже для користування нововипродукувані балістичні ракети із засягом понад 200 миль.

● **Дейвід Ліліентол**, колишній голова Комісії Атомової Енерґії, заявив, що завбачення бюра погоди куди віроґідніші, як рапорти американської розвідки про стан і розвиток продукції атомової зброї в СССР.

● **Секретар оборони** Чарлз Е.Вилсон відзначив відомого американського діяча, ген. Дейвіда Сарноффа, голову Радіової Корпорації Америки, спеціяльною військовою медалею за заслуги в ділянці цивільної оборони.

● **Ціну кави** на американському ринку підвищено на три центи. Ціна одного фунта кави виноситиме в гуртовому продажу 1.04 дол. В роздрібнім продажу нова ціна зобов'язуватиме за яких три тижні, як будуть вичерпані запаси в крамницях.

УХВАЛАМИ ДЛЯ ДОБРА ОРГАНІЗАЦІЇ І УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ ЗАКІНЧЕНО РІЧНІ НАРАДИ ГОЛ. УРЯДУ УНСОЮЗУ

Союзівка, Кергонксон, Н. И. — Цілим рядом важливих ухвал для добра УНСоюзу та української спільноти в ЗДА і Канаді закінчено річні наради Гол. Уряду цієї організації в четвер 24 травня ц. р. о год. 7 веч. Наради, якими проводив гол. предсідник п. Д. Галичин, напереміну з своїми заступниками адв. М. Пізнаком й панею Геновефою Зепко-Жеребняк, почалися у понеділок 21 травня ц. р. та були попереджені контролею організаційного стану, майна і діловодства УНСоюзу, яку перевела Гол. Контрольна Комісія в попередньому тижні. Між ухвалами, які винесено на закінчення нарад, згадати б: перенести 4% з Посмертного фонду, сколектованого в 1955 р., до Адміністраційного фонду; продовжувати пороблені вже заходи для підшукання відповідного приміщення та перенесення Головної Канцелярії УНСоюзу та В-ва „Свобода" до Ню Йорку; відложити будову оселі для дітей на „Союзівці" та поробити заходи для пробного приміщення дитячого табору в одному з існуючих будинків; дати Екзекутиві доручення зайнятися підготовою плянів щодо будови відповідного павільйону на „Союзівці" — і т. п. Зокрема широко обговорено організаційні справи та оживлення діяльности поодиноких Відділів УНСоюзу та їх участи в загальному громадському житті.

ЧЕРГОВА КОНВЕНЦІЯ УНСОЮЗУ ВІДБУДЕТЬСЯ В КЛІВЛЕНДІ

З уваги на те, що тепер важко знайти відповідне приміщення для більших конвенцій, Гол. Уряд УНСоюзу вже на цьогорічних нарадах розглянув справу вибору місцевости для найближчої конвенції цієї організації, яка мала б відбутися в тижні від 26 травня 1958 р. у м. Клівленді, Огайо.

КУЛЬТУРНА КОМІСІЯ

До ухвал річних нарад Гол. Уряду УНСоюзу належить і відновлення та реорганізація існуючої вже віддавна Культурної Комісії. В склад цієї комісії тепер обрані: Д. Галичин — голова, А. Драган — секретар, адв. М. Пізнак, пані Геновефа Зепко-Жеребняк, д-р В. Галан і д-р Я. Падох — члени. Комісія має право кооптувати в свій склад такі особи, які вважатиме за відповідне для своєї праці.

„ВЕСЕЛКА" НА КРАЩОМУ ПАПЕРІ

Ствердивши велике значення видаваного при „Свободі" дитячого журналу „Веселка" та загальне вдоволення цим журнальчиком збоку широкого загалу і рівночасно його побажання щодо поліпшення технічного вигляду того журналу, Гол. Уряд УНСоюзу уповноважив Екзекутиву та Редакцію „Свободи" поробити відповідні заходи для видавання „Веселки" на кращому папері та евент. в кольорах.

СПЕЦІЯЛЬНІ ПОВНОВЛАСТІ ДЛЯ ГОЛ. РЕДАКТОРА

Гол. Уряд УНСоюзу потвердив ухвалені вже на попередніх річних нарадах повновласті для гол. редактора А. Драгана, зв'язані з його відповідальністю за „Свободу" і її видання (англомовний тижневик „Юкрейніен Віклі", „Веселка" та ін.) і поширити їх на „такі заходи, які могли б бути необхідні для дальшого розвитку „Свободи" і її видань".

„НАЙКРАЩІ НАРАДИ"

Після вичерпання порядку нарад забрав кінцеве слово гол. предс. п. Д. Галичин, стверджуючи своє переконання, що наради Гол. Уряду УНСоюзу є „найкращі наради, які у нас відбуваються, та що проводити ними чи брати в них участь — це справжня приємність". На цих нарадах, на яких розглядається та вирішується важливі справи, що відносяться до понад 70,000-ої громади і до господарювання понад 18-мільйоновим майном, виявляється різні погляди і думки, але свідомість великої відповідальности полегшує їх узгіднювання та приймання однодушних рішень. Стверджуючи знову невпинний ріст і розвиток УНСоюзу та його вкладу в наше життя, як і у величні змагання всього українського народу, та дякуючи приявним за їх велику увагу в нарадах та їх труд і закликаючи їх до дальшої наполегливої праці для добра УНСоюзу й української спільноти, гол. предсідник Д. Галичин закрив наради.

Їх закінчено відспіванням українського, американського і канадійського Національних Гимнів.

14,000 ДОЛ. НА НАРОДНІ ЦІЛІ АСИГНУВАВ ГОЛ. УРЯД УНСОЮЗУ З НАГОДИ РІЧНИХ НАРАД

Союзівка, Кергонксон, Н. И. Як кожного, так і цього року Гол. Уряд УНСоюзу на закінчення своїх річних нарад висиґнував поважну суму, бо $ 14,000 на різні народні гуманітарні, культурні, виховні і т. п. цілі. Цю суму розділено так:

1.	Англомовна Енциклопедія Українознавства	$ 5,000
2.	Народний Фонд У. К. К.	2,500
3.	ЗУАДКомітет	1,000
4.	Курси Українознавства на „Союзівці"	1,000
5.	Український Вільний Університет в Мюнхені	500
6.	Український Католицький Семінар у Вашинґтоні	500
7.	Осередок Української Культури в Канаді	400
8.	НТШ на Дім Культури в Ню Йорку у доповненні до попередніх $ 600	400
9.	Американський Червоний Хрест	250
10.	Культурно-освітний Комітет в Торонто, Канада	250
11.	Православна Колеґія св. Андрея в Бавнд Брук	200
12.	Комітет Українців Канади	200
13.	Заочні Курси в Сарсель, Франція	200
14.	Нова (гаслова) Енцикл. Українознавства, Сарсель	200
15.	Організація Молоді „Пласт"	200
16.	Сиротинець у Филаделфії	150
17.	УВАН у Канаді	100
18.	Українознавчі Стипендії на Манітобському Університеті в Канаді	100
19.	Українсько-Американська Культурна Федерація Дітройт	100
20.	Жіноча Академія СС Василіянок у Факс Чейс	100
21.	УВАН У ЗДА	100
22.	Фонд Українсько-Американських Ветеранів	100
23.	Стипендійний Студентський Фонд СУСТА	100
24.	Дитяча Оселя в Шикаґо	100
25.	УТГІ в Німеччині	100
26.	КОДУС в Німеччині	100
27.	Бібліотека ім. Симона Петлюри в Парижі, Франція	50
	Разом	$ 14.000

ІВАН ФРАНКО

* 15 СЕРПНЯ 1856 — † 28 ТРАВНЯ 1916



„Я ж ввесь вік свій, весь труд тобі дав
У незломнім завзяттю,
Підеш ти у мандрівку століть
З мого духа печаттю!"

Ізраїль і Єгипет погодились поширити перемирчі заходи

Єрусалим. — Ізраїль і Єгипет погодились, у виконанні засадничого порозуміння щодо введення в життя нового перемир'я, на встановлення обсерваційних стійок Перемирчої Комісії Об'єднаних Націй вздовж кордонів у пустині Ґаза. Проте водночас не вдалося довести до відновлення нарад мішаної ізраїльсько-єгипетської перемирчої комісії в рямцях названої Комісії Об'єднаних Націй під головуванням канадійського генерала Бирнса. Для поширення персонального складу цієї Комісії прибули вже два додаткові норвезькі старшини, а впродовж найближчих трьох тижнів прибуде ще дальших 19 старшин. Фактично ще нічого з постанов того перемир'я не переведено в життя. Ген. Бирнс на власну руку різко осудив останній „інцидент", спричинений йорданськими вояками, які неспровоковані почали стріляти на ізраїльтян. Рада Безпеки радитиме над вислідом подорожі генерального секретаря Гаммершилда, відбудеться мабуть, в першій половині наступного тижня.

Українську молодь вивозять на Сибір

Після недавньої наради в Москві будівельників і виступу на цій нараді Хрущова, в якому він визначив контингент у 300-500 тисяч хлопців і дівчат, що мусять виїхати на Сибір для розбудови нових центрів індустрії, совєтська преса подає щодня з сіл і міст повідомлення про те, з яким „захопленням" відгукнулась молодь на заклик Хрущова. Ось одне з такого характеру повідомлень кореспондента московських „Ізвєстій": „Дзвінок сповістив про кінець лекції. У кімнату ввійшли Володимир Лановець і Володимир Осідач. Вони вчаться в групі майстрів будівельних робіт. — Прийшли поговорити з вами, — звернувся Лановець до помічника директора Львівської технічної школи тов. Лабутіна. — Чув я через радіо і читав в газетах про нараду молодих будівельників у Кремлі. І мені захотілось поїхати на Далекий Схід. — Така ж просьба і в мене, — сказав Володимир Осідач. — Тільки б мені хотілося на Сахалін. — Багато учнів цієї школи,— закінчує свою висмоктану з пальця кореспонденцію московський висланець, — мріють попасти на будову величезної Братської гідроелектрівні." Але навряд чи може хтось повірити в те, що молоді хлопці мріють покинути Львів і виїхати у світ-за-очі в праліси і тундри Сибіру, куди висилають людей лише за кару.

18-ий З'їзд УНО в Канаді перестерігає перед загрозами комуністичної коекзистенції

Торонто. — Канадійська англомовна преса присвячує багато уваги 18-ому З'їздові УНО і братніх організацій, який відбувся в Торонті 18, 19 і 20 травня ц. р. і в якому взяли участь представники коло 18,000 членів Українського Національного Об'єднання. У своїх резолюціях З'їзд звернувся із закликом до громадян Канади інших національностей бути на сторожі проти посиленої комуністичної активности в Канаді, стверджуючи, що під сучасну пору комуністи і прокомуністичні елементи в Канаді і в інших західніх країнах намагаються використати зацікавлення останніми подіями з Москві, зокрема т. зв. розвінчуванням Сталіна, для поглиблення і поширення своєї підривної діяльности. З'їзд УНО під час своїх нарад зайнявся розглядом комуністичних метод і засобів, стосованих комуністами для поборювання антикомуністичних елементів й організацій у Канаді, як теж обговорив способи боротьби з веденою сьогодні Совєтами і всякими комуністичними т. зв. проґресивними організаціями кампанією за поворотом „на родину". Окремою резолюцією звернувся З'їзд до канадійського уряду з проханням „діяти в справі мільйонів поневолених людей за залізною заслоною" і перестеріг західні народи, що „будь-яка форма коекзистенції з комуністичним світом є загрозливою для західньої свободи і демократії". Президентом УНО, як подає часопис „Торонто Дейлі Стар", перебрано відомого канадійсько-українського діяча і мецената Василя Гультая.

МОСКВА ЗАПРОШУЄ АМЕРИКАНСЬКИХ СТАРШИН НА ПОКАЗ СВОГО ЛЕТУНСТВА.

Вашинґтон. — Голова совєтського штабу, маршал Василій Соколовський, запросив шефа штабу американського летунства, генерала Натана Твайнінґа, щоб він вислав делеґацію, двох або трьох, високих старшин американського летунства до Москви на „день летунства" СССР. Формального запрошення ще не передано, бо ген. Натан Твайнінґ та інші високі військові чинники хочуть устійнити з Державним Департаментом, чи можна взагалі прийняти таке запрошення. Воно стало відоме після того, як полк. Филип Бачинський, летунський атташе при совєтській амбасаді у Вашинґтоні, звернувся телефонічно до полк. Джона Г. Лейкі, — зв'язкового американського летунства, з просьбою уможливити йому побачення з генералом Твайнінґом. Запитаний, в якій справі він хоче бачити генерала Твайнінґа, шефа штабу американського летунства, совєтський полковник заявив, що він уповноважений передати від маршала Соколовського запрошення для американського летунства на руки його команданта ген. Твайнінґа, щоб воно вислало делеґацію на показ совєтського летунства, що відбудеться з нагоди святкування в Совєтському Союзі „дня летунства". Покищо ген. Твайнінґ не прийняв совєтського полковника й офіційного запрошення не перейняв. Справа ускладнена тому, що за міжнародними звичаями прийняття такого запрошення потягло б за собою зобов'язання запросити при якій недалекій нагоді совєтських військовиків прибути з відвідинами до ЗДА. У зв'язку з цим виринає справа, як поставитись до давно вже висловленого бажання Маршала Жукова, що він хотів би приїхати до Америки, а також кількакратно повтореного такого самого бажання — Хрущова і Булґаніна. Ото ж — за американськими часописними коментарями — це не є справа тільки вислання до Москви двох-трох старшин на показ совєтського летунства під час тамошньої військової паради, які бувають раз-у-раз, а справа засаднича: як поставитись до очевидної совєтської політичної тенденції — змусити західні держави до „обміну гістьми" з очевидною політичною ціллю — використати такі подорожі для пропаґанди на внутрішньому совєтському та „невтралістичному" терені. В американському політичному й урядовому світі існують на засадничу справу „затіснення взаємин з СССР і його сателітами" різні погляди, і власне у зв'язку з цим останнім несподіваним запрошенням під адресою американського летунства вирішення цієї справи буде приспішене.

Заворушення турків проти греків на Кипрі

Нікозія. — У столиці Кипру Нікозії, а також у містах Ктіма, Лярнака і Лімассоль відбулись антигрецькі демонстрації тамошніх турків. Скрізь у тих містах турки нападали на грецькі крамниці, обкидали їх камінням і демолювали. У Лімассоль турки підпалили авто, яке, вибухнувши, спричинило пожежу в сусідніх домах. Англійське військо і поліція встановлювали спокій, розпорошуючи турецькі демонстрації слізними бомбами. Причиною вибуху цих нових антигрецьких заворушень було вбивство турецького поліціянта Ахмеда в містечку Поліс. Ахмед сидів у кав'арні в товаристві, в якому був також посадник того міста. До них підійшов якийсь замаскований чоловік з простягненим револьвером, звелів усім встати, застрелив турецького поліціянта і, стероризувавши приявних, втік. Турки становлять на Кипрі меншину числом коло 100.-000 серед більшости, яку становлять 400.000 греків. Ці останні вороже наставлені до турків, які противляться приєднанню Кипру до Греції, лякаючись погіршання від цього своєї долі.

Єгипетський прем'єр поїде з візитою до Пейпінґу

Каїро. — Єгипетський прем'єр Гамаль Абдель Нассер прийняв запросини від комуно- китайського уряду і заповів, що в найближчому майбутньому поїде до Пейпінґу з офіційною візитою. Водночас Єгипет вислав запрошення до комуністичного Китаю, щоб комуно-китайський прем'єр Чу Ен-лай прибув на святкування третіх роковин єгипетської революції 23-го липня ц. р. до Єгипту. З цієї самої нагоди прибудуть до Єгипту мабуть індійський прем'єр Неру й афґаністанський прем'єр Мохаммед Даул Хан. Китайські комуністи запросили також єгипетського головного команданта, генерала Абдель Гакіма Амера, який прийняв запрошення і вишле цілу військову місію до ком. Китаю.

В СВІТІ

● **На Кипрі** англійці наклали на мешканців 73-х містечок і сіл обов'язок реєструватись. Всім їм видано спеціяльні персональні довідки, що їх вони зобов'язані постійно при собі мати, й нікому з-поза постійних мешканців не вільно перебувати на терені даних місцевостей. Це розпорядження проголошено, як репресію проти цілого ряду бомбових замахів.

● **В комуністичному Китаї**, де від самого початку його існування користуються фразеологією московських комуністів, появилась тепер газетна лайка проти „саботажистів" й „контрреволюціонерів", які перешкоджають у виконуванні п'ятирічки, наставленої головно на упромисловлення краю. Китай, як відомо, в промисловій ділянці відстала країна.

● **Комуністичний режим** Польщі, щоб закріпитися в тій країні, заплатив життям 30,000 вояків, поліціянтів, аґентів таємної поліції і партійних членів, які згинули від 1945 року в боротьбі проти польської „контрреволюції" — вперше признається польська комуністична преса. Більшість цих втрат треба зарахувати на перші два-три роки, коли члени підпільної АК (Армія Крайова) масово повірили „амнестії", і фактично припинилась організована підпільна боротьба. Польська політична еміґрація, як відомо, є проти антикомуністичної партизанки.

● **У Лондоні** випав із вікна шпиталю і забився насмерть 85-літній Джон Венджамін Сейнсбері, фактичний власник найбільших в Англії харчових крамниць. Його батько відкрив був свого часу невеличку крамничку з харчами в дільниці, яка потім стала центром театрально-мистецької дільниці. Батьківську крамничку він розвинув у цілу компанію харчових крамниць з капіталом у 10 млн. дол. Дж. В. Сейнсбері був у своєму житті жонатий тільки один раз, одружившись 60 років тому. Його дружина вже 24 роки як вмерла.

● **Московська „Правда"** знову закликає „совєтську молодь" масово їхати на Сибір для „освоювання цілинних земель" та для збільшення кадрів фабричних робітників. Теперішня тактика совєтської преси — вміщувати масові списки „сибірських ветеранів", нарікати на брак робітних рук та захвалювати тамошній край.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ІВАН ФРАНКО — КАМЕНЯР ПОСТУПУ

Мало котра інша нація у світі так тісно пов'язана з літературою, як українська, в житті мало якої іншої нації література відіграла таку велетенську ролю, як в житті нації української. Бо яку більшу ролю можна відіграти, як ролю пробудника нації, ролю її творця, реформатора і надхненника? Іван Котляревський був тим, хто пригадав українцям, що їхня рідна мова може бути мовою новітньої літератури, отож і ті, що говорять нею, не мусять вміщатись в одному тільки мужицько-панщизняному стані без вищих культурних і політичних аспірацій. Тарас Шевченко ставив уже на весь зріст славу рідного минулого, протиставляв йому ганьбу сучасного і кликав скроплювати кров'ю волю майбутнього. В отому першому періоді літератури, ще за кріпацьких часів — етнічна маса без обличчя перетворювалась в нарід. Іван Франко був уже тим третім межовим стовпом на шляху народу, який моделював його обличчя гострим різцем, наче різьбар надавав тому обличчю виразних рис. Іван Франко струшував уже з українського національно-політичного й культурницького світогляду пил романтики і працював над усучасненням українства та над зрівнянням його з великими націями Заходу.

І тому Іван Франко ступає зараз по Шевченкові своєю ролею в житті України, як творець-поет, як учитель, як будівничий. Він користується в нашому народі найбільшою після Шевченка пошаною і любов'ю. І хоч Шевченко народився в Кирилівці на Наддніпрянщині, а Франко в Нагуєвичах в Галичині — вони обидва великі соборники, що втілюються соборницьким культом усіх українців, на землі сущих. Син сільського коваля, осиротілий за дитинства, як і Шевченко, Франко вийшов з низів, пізнав їх злидні на власній шкірі і боровся проти тих, хто вдержував народні низи в соціяльно-економічній мізерії. Але водночас боровся й проти консерватизму та назадництва тодішньої інтеліґентської верстви. Це був час змагання в Галичині двох паралельних течій: українсько-народницької з москвофільською і — всередині самого українства — поступу й заскорузлости. Боротьба на обох цих фронтах була важка, трудна, морочлива. Сам Франко зазнав на собі долі всіх великих реформаторів: він мав від своїх земляків повно прикроців і найболючіших ударів і насправді дістав беззастережне признання щойно — на своєму похороні.

Іван Франко — це титан знання і титан праці. Його вже не раз характеризовано, як українського енциклопедиста, і ця характеристика вірна. Поет від ліричних суто персональних емоціональних перлин до могутніх творів, як „Мойсей", оповідач і повістяр, автор дитячих творів, науковець, літературний критик, політичний публіцист і громадсько-політичний діяч, і в усіх ділянках — вогог фрази і фанатик діла. Людина без компромісів, повна гострих кантів, об які не раз калічились керівники тодішнього суспільно-культурного життя, він мав за життя масу противників і був так званою оспорюваною особою. Тільки дослідники його життєпису знають сьогодні про це. Нинішнього покоління і прийдешніх поколінь це не цікавить. Як у відношенні до кожної великої індивідуальности — все це дрібниці, які відпадають в забуття, наче листя з дерев, що стоять глибоко в землі закорінені.

Цікаво, що культ Івана Франка глибоко закоренився спеціяльно в українсько-американській громаді. Воно й логічно і зрозуміло. Сюди прибули масово передусім бідні сини Галицької Землі, скупих окравків землі, які не всилі були їх виживити. Вони привезли з собою спомини про бідність в рідному краю і безкрайню любов до нього. І тому власне Іван Франко став для них найдорожчим символом: він же був таким піонером поступу в Україні, як піонерами української організації в найдосконалішому розумінні цього слова ставали давноприбулі сюди наші іміґранти. І тому вони рік-річно поклонялись тут Людині, яка вказувала їм невдячний, тернистий, але неминучий і необхідний каменярський шлях.

15 серпня цього року сповниться сто років з дня народження Івана Франка. Але 28 травня ц. р. припадає 40-річчя з дня його смерти. Тому цілий цей 1956-ий рік — рік Івана Франка. Відзначення його славної пам'яти продовжуються серед американсько-української спільноти місяцями. І „Свобода" достосовується до цього. Довгою низкою статтей і матеріялів, і спеціяльним числом, виданим у сторіччя з дня народин Франка, вона віддасть пошану його пам'яті і задокументує вірність його заповітам.

Ця коротка згадка — це глибокий поклін перед Його могилою, що сорок років тому виросла на рідній землі, одною з тих могил, що прославили безсмертність духа.

ПОКЛІН ПОЕТОВІ

(Промова Богдана Лепкого на концерті в честь І. Франка 27 травня 1933 р. у Львові)

Є спомини, що некликані являються перед свідомістю одиниць і громади...

Двадцять воського травня 1916 року, кілька хвилин перед четвертою годиною зполудня у Львові, вілля при вулиці Понінського число 4.

В найкращій її світлиці, там, де родилося не одно віще слово, лежав Він. Знесилений, з виснаженим жовтим обличчям і з очима, задивленими кудись далеко-далеко, ген аж у другий світ.

Сини на війні, донька у Києві. Він — сам. Лиш у другій кімнаті жінка, що доглядає Його, а біля Нього знайомий, що прийшов відвідати недужого. Коротка, важка, уривчаста розмова, аж нараз: „Кличте, кого можете... всіх, всіх, хто є!"

І прийшло — сонце. Глянуло з-поза хмар на хворого, на Його ледве помітну усмішку і — згасло.

А разом із ним згасло життя найбільшого після Шевченка українського поета. Не стало Івана Франка.

Чому Він кликав усіх? Чи, щоб розпрощатися, чи може, щоб сказати нам щось, чого не висловив у своїх численних творах? Загадка, яку забрав зі собою...

На другий день лежав серед зелені і квітів. Квіти на Ньому, квіти довкола труми, скрізь квіти...

За життя терня і хмари а тепер сонце і квіти.

Їх пахощі приспали Його. Це перший спокійний сон за вісім літ тяжкої недуги.

Цить! Не буди Його! Якого ще слова хочемо від Нього? Невжеж Він не сказав тобі:

„Якби ти знав,
[як люблю тебе,
Як люблю невимовно!

Ти мій рід, ти дитина моя,
Ти вся честь моя й слава,
В тобі дух мій, будуще моє
І краса і держава.

Я ж весь вік свій,
[весь труд тобі дав
У незломнім завзяттю,
Підеш ти у мандрівку
[столітъ
З мого духа печаттю!"

Є спомини, що невикликані являються перед свідомістю одиниць і громади...

Ясне соняшне підвечір'я останнього травня 1916 року

В тихій домівці при вулиц Понінського число 4, панахида.

Одинокий священик править її. Січові Стрільці виносять домовину. Хор „Бояна" співає „Тихий вітер", а з Франкового саду чути голос якоїсь заблуканої пташки.

Може це Його пісня? Пісня поета, що так любив природу і красу і працю, що так дуже любив людину?

Промови, доземний поклін генієві і робітникові, людині і мистцеві. Ще один, ще і домовина двигнулася у свій останній хід... Січові Стрільці, Соколи, Пластуни, шкільна молодь і непроглядна юрба народу. Як же важко і глухо пливе ця чорна ріка вулицями Львова!

Сонце вже давно погасло, вечірні тіні осотують мури, десь далеко гудуть гармати, а вони йдуть і йдуть і йдуть, казав би ти кінця тому великому похоронові немає.

Вула ніч, як земля взяла у свої зимні обійми Того, що „все, що лиш мав, віддав для одної ідеї. І горів і яснів і страждав і трудився для неї".

Для найвищої у світі і для найдорожчої для людей ідеї.

***

Завтра знову буде день 28 травня.

І чорна хвиля смутку знову докотиться до Личаківського цвинтаря і вдарить об Франкову могилу.

Але на тій могилі стоятиме пам'ятник великого Каменяря, Того, що молотом важкого слова розбивав скалу на дорозі правди і слави. Лупав її, а відривки ґраніту розскакувалися широко і далеко. Може і вражали кого діймово і болючо... годі! Він розбивав скалу заскорузлости й отупіння.

І розбив її.

Генієм, що Йому дав Бог, силою, що добув із землі, і працею, якої навчився від своїх батьків-селян, безупинною, безприміроюю працею.

І нині, куди не глянь, куди лиш молотом не вдар, скрізь відгукнеться тобі цей каменяр.

У життю товариськім і суспільнім, у родині і в громаді, на селі і в місті, в науці і письменстві, в театрі і в залі викладовій місця нема, нема кутка такого, звідки не визирало б Його високе чоло, Його в даль задивлені очі і Його гірка, але любяча усмішка.

І старі, й дітвора, і селяни, й інтеліґенти — всі ми повними пригорщами горнемо до себе добро, яке Він нам у спадщині залишив. Це вислід невтомної праці покійного тілом, а живого духом поета. Бо був Він не лише каменярем на шляху нашого поступу, але й ковалем кращої долі народу, цей син сільського коваля. Словом, як молотом, виковував її грімко, справно і влучно, не зважаючи на ніщо й на нікого.

І був покійний Франко летуном у всесвітні простори, це минуле зустрічається з майбутнім, невідоме з неминучим, проминальне з вічним.

Не одну ніч, замість відпочивати по трудах дня, буяв гадкою по отих просторах, шукаючи розв'язки найважливіших питань. І був Він нурцем, що поринає у бездонну глибінь людської душі, у крутіж життьових вищ, добуваючи відтіля невідомі появи.

Вірю, що не сама цікавість привела нас сюди нині, лише несамовита сила духа великого Покійника, вона стягнула тисячі народу до Його могили.

Вдяка нас вела, а жаль
[гонив, як вітер.
А на самім переді
[оцього походу
Поезія ішла.

Бо це був її син рідний і один із кращих.

Франко-каменяр, Франко-коваль, Франко-Мойсей, чимало таких прізвищ можна Йому давати. Але в глибині свого великого „я" Він був у першу чергу поетом. Поетом вершин і низин, фантазії і дійсности, мрій і життя. Скільки нових шляхів перед українським духом відкрив цей вічний мандрівник, скільки нових слів і акордів добув Він із многострунної гарфи, якими самоцвітами обсипав наше слово і яку силу нев'ялих квіток кинув на наші тернисті шляхи!

Минуть літа, а може й століття, заки зрозуміємо, якої сили додав Він нашим крилам до лету назустріч сонцю золотому...

Великі люди, як монументальні будівлі. Хто близько стоїть, величі їх не бачить. Треба відійти, щоб обкинути їх оком від гори аж до долу. Ми ще не бачимо Франка у повний ріст, але бачимо Його краще, ніж двадцять років тому. Тоді він ще торкався політичних питань, був живою людиною, а людині злоби дня не минути.

Нині ця злоба дня відлітає, як пил і павутиння, від нас з пам'ятника із бронзи; що було на ньому хвилеве й проминальне — минуло, залишається те, що вічне.

І для тих непроминальних цінностей вічних величаємо Його, як одного з найбільших мужів, яких дала нам наша Галицька Земля.

І як такому кланяємося Йому низько і щиро, це великі поминки на могилі великого поета-чоловіка.

Поминки. Але без похоронного настрою.

Навпаки, від могили Франка, як від Його творів, віє на нас бадьорим духом сили і віри, віри в перемогу праці над собою і в перемогу генія добра над демоном зла.

Крізь жаль і смуток нинішнього важкого моменту лунко гомонить Його голос: Vivere memento!

КРИВЕ ДЗЕРКАЛО АМЕРИКАНСЬКОГО СОВЄТОЗНАВСТВА

Хто стежить, хоча б поверхово, за американською книжковою продукцією, той знає, яка велика є американська література про Совєтський Союз. Кожного місяця з'являються на книгарських полицях нові видання, що мають за предмет питання большевизму. Є між цими публікаціями наукові праці, є поважна політична публіцистика, є й легкі репортажі професійних журналістів та подорожників. У цій повені книжок особливе значення мають фахові студії пера т. зв. совєтознавців, що, на основі аналізи фактів, намагаються дати синтетичну картину подій за залізною заслоною і в своїх висновках ставлять прогнози дальшого розвитку політики червоної Москви. Вага й відповідальність цього роду праць лежить у тому, що на них формується політична думка провідних кол американського громадянства, заінтересованих совєтською проблематикою. І головне: інтерпретації подій в СССР, що їх дають такі наукові праці, стають підставою для напрямних практичної політики Заходу у відношенні до Совєтського Союзу.

До таких книжок належить збірник під редакцією проф. Філіпа Е. Мозлі п. з. „Росія після Сталіна: Старі тенденції і нові проблеми". Збірник вийшов у серії „Анналів", видаваних Американською Академією Політичних і Соціяльних Наук у Филаделфії, як її випуск за січень 1956 року.

Читач бере до рук книжку з довір'ям, що оце дістав об'єктивну й солідну працю. Це довір'я диктує йому, поперше, фірма видавця, згадакої поважної наукової установи, що існує від 1889 р. і що вважає своїм завданням, як вона сама каже, „сприяти розвиткові політичних та соціяльних наук" і публікацією „Анналів" „старається зібрати й дати перевірену інформацію, щоб допомогти публіці сформувати собі інтеліґентну й правильну думку".

Не менше довір'я викликає особа редактора, першорядного знавця проблем Середньої і Східньої Европи, професора міжнародних відносин у Російському Інституті Колумбійського Університету й колишнього довголітнього директора цього Інституту, а тепер директора студій при Раді Закордонних Зв'язків. У передмові до збірника проф. Мозлі запевняє, що за останні роки дуже збільшилися кадри американських спеціялістів у совєтських справах, які пробили в цій ділянці основні аналізи. З-поміж цих спеціялістів, очевидно, редактор вибрав собі співробітників збірника. На 16 осіб, що взяли в ньому участь, 9 є професорами американських університетів, інші теж зв'язані з науковою працею, як асистенти, стипендіяти, директори університетських інститутів тощо. Майже всі вони є авторами друкованих раніше совєтознавчих праць. Коротко кажучи, еліта американської науки в галузі совєтознавства запрезентувала оце висліди своїх студій про новий, встановлений наслідниками Сталіна, курс совєтської політики.

Український загал високо цінує такі серйозні студії видатних американських учених, в компетентності яких він не сумнівається. Але, звичайна річ, ми розглядаємо такі праці в аспекті визвольної справи поневолених Москвою народів, бажаючи знайти в них об'єктивне з'ясування національної проблеми в СССР, одної з невралгічних точок большевицької тюрми народів. В даному випадку нас найбільше цікавить інтерпретація т. зв. нового курсу совєтської національної політики.

Вже заголовок збірника: „Р о с і я після Сталіна", збуджує перше застереження. Йде, очевидно, не про передреволюційну Росію, і не про Російську Совєтську Федеративну Соціялістичну Републіку, а про Совєтський Союз. Чому ж неправильною назвою викликати враження, нібито СССР є однорідною під національним оглядом російською державою? Чому приховувати факт, що большевицька імперія — етнічний конґльомерат, і що правно й політично вона — федерація номінально суверенних рес-

(Закінчення на стор. 3-ій)

НЕВМИРУЩА ГРУЗІЯ

(Переклад з грузинської мови)

26 травня, це свято грузинського народу. У цей день (1918 року) Грузія привернула свою незалежність, що її була втратила 120 років перед тим. Молоду державу признали тоді не тільки західньоевропейські держави, але й Росія. Здавалося, що моторошні роки довгої неволі минули, що можна творити в цьому чарівному закутку Кавказу вільне життя вільних людей.

Насамперед нарід кинувся відбудовувати власне шкільництво, що було заборонене під час російської окупації. Багато яскравих випадків, що відбувались під час окупації, свідчили, як болюче переживав народ цю нелюдську заборону. Пригадаймо з них один. У духовній семінарії виклади провадились, звичайно, по-російському. Проте учні-грузини між собою потаємно розмовляли на рідній мові. Одного разу, під час прогулянки з семінаристами, ректор цієї семінарії почув осоружну для нього мову. Цей чернець-росіянин почав кричати й заборонив розмовляти „на етом собачьем языке". У відповідь на таку зневагу, один з семінаристів вихопив ножа й на місці забив свого ректора. Це була гідна відповідь на приниження грузинської Церкви, від якої віднято було її давню автокефалію, а священиків грузинів заступлено росіянами.

Лише 1917 року грузини змогли знову, використавши революцію в Росії, повстати проти свого гнобителя. Але насунулася інша загроза збоку Туреччини й грузинським патріотам довелось, озброївшись здобутою на ворогах зброєю, захищати свою пробуджену країну. Відвага й саможертвенність перемогли й Грузія, оголосивши самостійність, приспішено відновлює всі ділянки національного життя, що були занепали під пануванням російського терору.

Проте, як завжди, підступна Росія не змогла стерпіти волі у своїх сусідів. Усупереч визнанню грузинської самостійности, Росія підступно нападає на тих, хто мали нещастя ще раз повірити у її щирість. Добре підготований напад Росії відбувся 14 лютого 1921 року. Захоплений несподівано, народ завзято боронився, але після тридцятип'ятиденного спротиву грузинів, російські війська залили усю Грузію й терором знову встановили своє панування.

Проте замучена Грузія не склала зброї. У серпні 1924 року задзвонили дзвони усіх церков Грузії й увесь нарід, заслуханий у цей поклик до волі, піднявся проти росіян. Цілий місяць тривала нерівна боротьба. Москва кинула свіжі війська й знову залила кров'ю усю Грузію. Найменше п'ятнадцять тисяч найкращих синів Грузії полягло на полі бою чи були замучені під час терору, який прийшов, як відплата за повстання. Пожари покрили усю країну, по вулицях валялися трупи розстріляних й довго ще після офіційного пригноблення повстання у далеких горах чулися постріли й спалахкувало полум'я. Це осиротілі жінки, схопивши зброю полеглих чоловіків, вмирали, але не пускали москаля до своєї саклі.

Ці події наявно доводять, що політика царської і червоної Росії була ця сама — гноблення вільних народів. Це гноблення посилюється підлесливими словами про „рівність, братерство, свободу", силою обдурювання.

Обдурювання довірливих яскраво помічається й в Америці, де, використовуючи довірливість й толеранцію цієї дійсно вільної країни, розпаношилось російське кубло пропаґаторів.

Але ми знаємо, що були імперії, які порозпадались й ми віримо, що Москва також розпадеться, та що свобода та демократія розвинуться на місці терору російських імперіялістів.

Є познаки, що навіть усередині СССР наростає вже активне невдоволення. Таке невдоволення виявилось, зокрема, в Грузії 5 березня цього року, коли демонстрації студентів мали виразний незалежницький характер й спричинили тривогу навіть у Кремлі. Антонов, що тепер після смерти Берії, фактично є господар Грузії, діяв рішуче. Як колись за царя, тепер в установах Грузії місцевий елемент заступлено росіянами, що всі, звичайно, підтримують централістичну політику МВД.

Але те, що за свободу й тепер не припиняється литись грузинська кров, найкращий доказ, що російська імперія не вічна. Кров уярмлених буде литись, аж доки не стане цементом для побудови нового справедливого світу.

Пригадуючи сьогодні незабутню річницю проголошення самостійности, грузини вірять, що справедлива справа переможе, що Прометей, прикований на скелі сивого Кавказу, воскресне, і що знову по-великодньому заспівають дзвони воскреслої Грузії.

Д. Г.

БЛАЖЕННИЙ МУЖ

Блаженний муж,
[що йде на суд неправих
І там за правду
[голос свій підносить,
Що безтурботно
[в сонмищах лукавих
Заціплі сумління їх термосить.

Блаженний муж,
[що в хвилях занепаду,
Коли заглухне
[й найчуткіша совість,
Хоч диким криком
[збуджує громаду
І правду й щирість
[відкрива як новість.

Блаженний муж,
[що серед ґвалту й гуку
Стоїть як дуб
[посеред бур і грому,
На згоду з підлістю
[не простягає руку,
Волить зломатися,
[ніж поклониться злому.

Блаженний муж,
[кого за теє лають,
Кленуть і гонять
[і поб'ють камінням;
Вони ж самі його тріюмф
[підготовляють,
Самі своїм осудяться
[сумлінням.

Блаженні всі,
[котрі не знали годі,
Коли о правду
[й справедливість ходить.
Хоч пам'ять їх загине
[у народі,
То кров їх кров людства
[ублагородить.

ІВАН ФРАНКО

Симон Петлюра

І. ФРАНКО — „ПОЕТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЧЕСТИ"

(5)

У стосованій методі в засобах такого протиставлення Франко, не зважаючи на різке контрастування, посідає особливу здібність заторкувати чутливі місця свідомости, як от сором, почуття національної гідности. В спрямуванні ударів, що заторкують ці пункти свідомости, Франко сильніший за всіх інших українських поетів і, як ніхто інший з них, може цими ударами викликати бунт, обурення і в конечному результаті досягти ефекту. Слово його б'є, як батіг, і очищає, як каяття. При цьому він часто прибільшує, нападає на „уявні величини", „визнані святощі", що з них зробили ідолів, скидає тих ідолів з високих постаментів, і тут рука його така сильна, що біль відчувається ще довго після її ударів.

Ось ілюстрація: в „любові" до України-Руси признаються люди, негідні того. Поет каже: коли батьківщину люблять такі люди, тоді він не любить її. І коли з приводу цих слів зчиняється ціла буря проти їхнього автора з нападками, докорами й обвинуваченнями у відсутності патріотизму, тоді Франко вибухає різкою відповіддю, зриваючи маску з національного патріотизму негідних признаватися в ньому і визначає чистий зміст і непідкупні мотиви високого почуття справжнього щирого патріотизму:

Ти, брате, любиш Русь
Як хліб і кусень сала,
Я ж гавкаю раз-в-раз,
Щоби вона не спала.
Ти, брате, любиш Русь
Як люблять добре пиво,
Я ж не люблю її, як жнець
Не любить спеки в жниво.
Ти, брате, любиш Русь
За те, що гарно вбрана,
Я ж не люблю її, як раб
Не любить свого пана,
Бо твій патріотизм —
Празнична одежина,
А мій — то труд тяжкий,
Гарячка невдержима.
Ти любиш в ній князів,
Гетьманя — панування,
Мене ж болить її
Відвічнеє страждання.
Ти любиш Русь, за те
Тобі і честь і шана,
У мене ж тая Русь
Кривава в серці рана.
Ти, брате, любиш Русь,
Як дім, воли, корови,
Я ж не люблю її
З надмірної любови.

Не буде помилки, коли риси патріотизму, що їх висміяв Франко, визнати за характерні де в чому і для деяких груп сучасного нам українського суспільства. У Франковому патріотизмі немає місця особистій користі, а також багатьом „ідеалізаціям" традицій, що втратили значення і що їх Франко називає „празничною одежиною". Франкова любов до рідного народу загальнолюдська своїм змістом, пов'язана з безнастанною працею, „кривавою в серці раною", що завжди болить і весь час змушує його думати про добро народу. Це — „надмірная любов", що сповнює все єство поетове, яка ніколи не повинна гаснути і зменшувати своє напруження, а безнастанно горіти в душі й підказувати:

Не покидай мене,
[пекучий болю,
Не покидай мене,
[важкая думо-муко
Над людським горем,
[людською журбою!
Рви серце в мні,
[бліда жура-марюко,
Не дай заснуть в постелі
[безучасти, —
Не покидай мене,
[грижо-гадюко!

Все поверхове, формальне, нечесне і деморалізуюче в національному патріотизмі, все далеке від непідкупної любови до рідного народу, що заважає цій щирій любові розлитися по національному організмові, заплідививши його сили, — все це знаходить в особі Франка ворога, борця й протестанта. Франків протест має подвійний характер. В громадсько-поетичній проповіді поет має на увазі: 1) реального ворога, частково історичного, частково сучасного, що його насильство сковувало й сковує розвиток українського народу, і 2) ворога, що затаївся в колективній душі українській в здавен понівеченому історією національному Я, який ще небезпечніший, ніж перший.

Серія поетичних Франкових творів на теми протесту, боротьби за національні і загальнолюдські ідеали людської волі ставить їхнього творця у ряд тих поетів, якими пишається людство як „бунтарями духа", що повстають проти кайданів, які сковують вияв і розвиток людських сил. Не спиняючись докладно на цих віршах, зазначимо, що вони пройняті вольовим духом, що вони сильні, дужі, сповнені наростанням настрою і так тісно підходять до найтаємніших прагнень народу, що стали цілковитим здобутком його, ніби висловом національного ідеалу. Вони такі популярні у масах, як найулюбленіші народні пісні, їхнє місце в національному ритуалі те саме, що посідають гимни. Ця популярність прийшла, звичайно, значно пізніше, в кожному разі не на початку того тернистого шляху самотности і незрозуміння, який судилося пройти поетові. Все ж в цій частині своєї творчости Франко мав щастя відчути радість від єднання з тими, що народили його, збагнути найглибші думки і навіть неусвідомлені прагнення свого народу, поетично висловити їх і хоч частково знайти зрозуміння. Після Шевченка долю поета-проводиря національного ідеалу українського народу перейняв Іван Франко і це високе покликання гідно і з честю виконав. Дослідження спадковости цієї долі, встановлення співзвучних моментів в творчості обох поетів дуже цікаві не тільки в історико-літературному значенні. Явище важливе по суті, важливо з'ясувати розвиток національного ідеалу, оскільки він відбивається в свідомості великого мистця, і вже в перетвореному вигляді своєю чергою впливає на дальший ріст національної свідомости в масах. В працях українських критиків та істориків літератури немає покищо відповіді на це питання. Проте безперечно можна вважати, що Франко виявив історичну чуйність в розумінні національного ідеалу, ввів у нього нові моменти й риси, що обумовлені сучасним йому станом у розвитку українського народу, і тим сам сприяв дальшій кристалізації його.

Якщо у Шевченка була глибока віра в незужитковані сили рідного народу, в те, що історія його, хоч наче й перервана, все ж іще незакінчена і скаже своє слово; якщо Шевченко був сильний, як поетичний висловник рідного народу, саме цією захоплюючою вірою, то у Франковій поезії ми бачимо перехід віри в певність, у переконаність у тому, в що вірило попереднє покоління. Життя виправдало генієву віру, віра створила діло, діло перетворилося в тисячні факки національного пробудження. Хоч вони дрібні, розпорошені, наче й незначні, та синтезуюча поетова творчість, об'єднує їх, скупчує в більш-менш суцільний образ відродження, риси якого вже можна передбачити й показати. Франко так і робить: він залишається історично правдивий і не тротить почуття міри, коли малює образ відродження, хоч психологічно міг би несвідомо піддатись почуттю перебільшеної радости від того, що бачить, як це й сталося пізніше з деякими молодими українськими поетами, що їхні художні твори, присвячені відродженню рідного краю, саме й мають цю хибу: перебільшеність і невідповідність до історичних обставин. Відродження — справа складна й довготривала, „вчорашний раб" сьогодні не зробиться вільною людиною, вибух та бунтарство — це не свідома боротьба з обміркованою метою й розумною організацією її, „край рабів" лише поступово можуть заселити вільні володарі його.

В РОКОВИНИ ІВАНА ФРАНКА

СЛОВО УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ АМЕРИКИ ДО УКРАЇНЦІВ У З'ЄДИНЕНИХ ДЕРЖАВАХ

„Та прийде час і Ти огнистим видом
Засяєш у народів вольних колі . . . "

Іван Франко: „Мойсей"

ГРОМАДЯНИ!

Коли півстоліття тому залунали ці бадьорі, віщі слова Великого Співця з Прологу „Мойсея" — українці обабіч Збруча, на всіх Землях України й у всьому світі сприйняли їх із глибоким хвилюванням. Наче передчуваючи, що гряде пора, коли треба буде взяти свою долю в свої ж руки, самим її кувати, бути готовими до Великого Моменту. Бо ж до готовости тієї кликав уже Він кожного й усіх.

І відтоді, в оцьому, втіленому в Іванові Франкові Дусі біблійного Мойсея, спалахнула — вдруге — після великого Шевченка — всеобіймаючим полум'ям віра нашого народу в своє Велике Майбутнє.

Спалахнула, сколихнула всіх, насторожила, звала до діл. Діл великих, діл важливих, діл відповідальних.

І збагнули всі повчальний поклик Співця:

„Кожний думай, що на тобі міліонів стан стоїть, що за долю міліонів мусиш дати ти одвіт!"

З того часу — вже півстоліття. Бурхливого півстоліття.

А й цей наш рік, що в ньому сповняється століття народження Каменяра-Громадянина, вимагає від кожного й усіх нас і тієї готовости, і поваги, і розважности, і — особливо — відповідальности.

Відповідальности за долю мільйонів, що там, на Рідній Землі, чекають свого Великодня на Волі.

У цьому ж році сповняється і сороковий рік Його смерти.

І коли з перспективи цих десятиліть дивимося сьогодні на цю многогранну постать Поета — чоло наше в пошані схиляється перед Її Величчю. Бо Велика й Величнa була Вона вже в час діяння, такою залишилася нам і такою перейде в покоління.

ГРОМАДЯНИ!

Вшановуючи Івана Франка в ці Його роковини, кличемо Вас відзначити їх такими святкуваннями, що принесли б користь для української справи у вільному світі, виявили нещирість наказ…них московськими сатрапами святкувань в Україні і допомог… справі визволення українського народу, якому Він, як Мойсей —

„ . . . весь вік свій, весь труд свій віддав . . . "

Український Конґресовий Комітет Америки.

Ню Йорк, у травні 1956 року.

КРИВЕ ДЗЕРКАЛО АМЕРИКАНСЬКОГО СОВЄТОЗНАВСТВА

(Закінчення зі стор. 2-ої)

публік? У передмові, формулюючи головну ціль публікації, проф. Мозлі повторює ту саму помилку, кажучи, що завданням збірника є відповісти на питання „Куди йде Росія". Знову — одна єдина неподільна Росія.

Поглянувши на покажчик змісту, читач переконується, що згадані помилкові терміни не були недоглядом. Збірник складається з 16 основних статтей, але між ними, на велике здивування, не знаходимо жадної про національну політику посталінської доби. Тематичний плян збірника — це вже основна, кардинальна справа, важливіша від нефортунного титулу книжки або невідповідного сформульовання її предмету. Годі припустити, щоб в американському науковому світі не було компетентного знавця цієї теми. Якщо ж редакція прийняла поділ проблем за загальносовєтською схемою, тоді вона мусіла б в різних статтях збірника, що трактують про економічні й культурні питання, про внутрішню і закордонну політику СССР, про зміни в совєтському уряді й в партійному апараті тощо, приділити відповідне місце й увагу національним проблемам. Заглядаємо до вміщеного наприкінці книжки індексу, що має кількасот позицій, щоб перевірити, де саме автори праць відзначили події і тенденції в окремих совєтських республіках. Одначе, даремно шукаємо в індексі назв окремих республік СССР або назв неросійських народів; даремно шукаємо „національної політики" чи „національного питання". Таких гасел в індексі нема, бо в цілому збірнику немає й натяку на те, що в Совєтському Союзі існує якась національна проблема.

Промовчування цього факту — річ просто незрозуміла. Бо власне в посталінській добі позначився величезний протибольшевицький потенціял національних течій в Совєтському Союзі, який примусив режим піти на поважні тактичні концесії поневоленим народам. Ці факти реєструвала навіть щоденна американська преса в телеграфічних повідомленнях з Москви, і вони не можуть бути невідомі редакторові й співробітникам збірника.

В публікації нема ні словечка навіть про такі капітальні факти, як включення Криму в Україну або про надзвичайно гучні й довготривалі святкування в цілому Совєтському Союзі 300-річчя Переяславського договору, з наголошенням нової большевицької тези про „два великі провідні народи" в СССР, російський і український, з нібито рівними правами. Нема нічого про реабілітацію Петровського, репресованого колись за „український національний ухил"; про призначення, уперше в історії УССР, українця секретарем компартії України; про покликання українців на високі військові становища; про збільшення українського елементу в совєтській адміністрації; про деякі окремі реверанси вбік Західньої України; про висунення на провідні становища осіб з відомими в українському світі іменами, як Тичина, Корнійчук та Семен Стефаник, і про десятки інших дуже симптоматичних фактів, що доводять, як намагаються большевики маркувати „дружбу двох братніх народів". Ми добре знаємо ціну цим большевицьким концесіям. Знаємо, що диспозиційний центр совєтської політичної влади знаходиться неподільно в Москві. Однак, ці факти безумовно заслуговують на увагу, аналізу, інтерпретацію. Вони з залізною логікою говорять про те, що большевики розуміють всю гостроту й небезпеку динаміки поневолених ними народів, зокрема українського, і престижевими концесіями стараються їх задитькати.

Яке ставлення збірника до культури неросійських народів? Візьмімо, напр., статтю п. з. „Совєтська література 1950-1955". Зміст статті не відповідає заголовкові, бо її предметом є виключно російська література. Про літературу інших підсовєтських народів немає й згадки, нема навіть натяку на те, що в Совєтському Союзі, крім російських, існують ще й інші письменники і що друкуються книжки в інших мовах. Таке саме іґнорування культурних досягнень поневолених народів в інших галузях творчости. Наприклад, автор статті про „Сучасну совєтську філософію" називає Сковороду „російським мислителем", хоч мав перед собою видану в 1953 р. в Києві брошуру п. з. „Сковорода — видатний український філософ XVIII ст.". Похвальним винятком є стаття про „Совєтське мистецтво й архітектуру": вона відзначає відмінності архітектурного стилю в різних совєтських республіках, вплив давніх національних традицій та народного мистецтва поодиноких народів на сучасне мистецтво.

Майже в усіх статтях раз-у-раз переплутані терміни: Совєтський Союз, Росія, Совєтська Росія. Автори статтей на економічні теми називають мешканців усього Совєтського Союзу . . . росіянами!

Коли доходимо до останніх сторінок книжки, вже не дивуємося, що в кінцевій статті пера редактора збірника „Совєтський Союз і З'єдинені Держави", яка дає практичні рекомендації для американської політики, не знаходимо ні слова прo потребу конструктивної американської концепції в справі поневолених народів. Публікація не виявляє найменшого розуміння національної проблеми в СССР і не робить найменшої спроби підійти до неї з політичними критеріями. Для редактора й співробітників збірника поневолені народи Совєтського Союзу не є навіть „меншинами Росії": вони для них взагалі не існують. А що годі припустити таку іґнорацію у науковців високої кляси, то треба дійти до висновку, що власне з міркувань політичного характеру вигідніше їм заплющити очі на існування й прагнення поневолених народів.

Мі-ру.

Читайте щоденник „Свободу"

Відбулось Свячене Жіночого Комітету для Виставки Національних Груп в Ню Йорку

Ню Йорк. — В середу 23 травня ц. р. у залі Українського Народного Дому в Ню Йорку відбувся обід-свячене Жіночого Виставового Комітету, що займається щорічною виставою етнічних груп в Ню Йорку. У тому обіді взяло участь 90 осіб. Після відкриття панею Ст. Галичин, о. Мельник поблагословив стіл. У мистецькій частині того прийняття п. Петріна вивів гагілки, малий Андрійчик Шуль віддеклямував віршик англійською мовою та відіграв дві речі на фортепіяні, а п. Коваль висвітлив фільм з останньої жіночої виставки. Наприкінці цієї спільної зустрічі проф. С. Литвиненко запросив усіх приявних на виставку образів в Клюбі напроти УНДому. На заслугу Пань треба записати, що весь той обід уладжено їх власними силами.

Завод, якого напевно не показують чужинецьким гостям

Група робітників Малоярославецького моторемонтного заводу пише до редакції „Ізвєстій" листа (26 квітня ц. р.): „. . . Про це боляче говорити, але приходиться, бо колектив наш фактично залишений сам на себе. Раз-у-раз ідеш на завод і не знаєш — чи будеш працювати, чи прийдеться цілу зміну тинятися по цеху без діла. А це у нас звичайна річ. Взяти хоча б перший місяць цього року. Через брак литва, матеріялів і всякі внутрішні неполадки завод працював з половинною навантагою. Багато робітників стояли цілими днями без роботи. Закінчивши виконувати одне завдання, вони не уявляють собі, що будуть робити завтра. Їх не забезпечують ні завданнями, ні матеріялами, ні інструментами. З ранку приходиться самому шукати собі матеріялу, а ввечері — скрині, щоб здати готову продукцію. З двох нових токарних автоматів один стоїть без діла, і його по частинах розтягують, а другий віддали в оренду сусідньому підприємству . . . " Все це в той час, коли совєтські пропаґандисти хваляться „могутніми досягненнями" совєтської індустрії.

МОНТЕРЕЙСЬКА ХРОНІКА

До 1955-го року в Монтереї мало хто з американців знав про Україну. Серед тих, що приїхали сюди з Европи, траплялися навіть випадки її неґування. Але з відкриттям українського відділу у Військовій Школі Мов справа різко змінилася на нашу користь. За дев'ятимісячне існування відділу американська цивільна й військова преса, дякуючи місцевим українцям і їхній активності, вмістила щонайменше дев'ять нотаток або статтей про Україну, її історію, релігію, пресу, мову, літературу й народне мистецтво.

Участь українських дітей у міжнародному фестивалі.

У квітні місяці в м. Асіломар (коло Монтерею) відбувся кількаденний міжнародний дитячий фестиваль, у якому взяли участь діти з багатьох стейтів Америки й інших країн світу. Україну репрезентували діти викладачів української мови: Сестри Гришки (5 і 9 років), Богдан Славутич (6 років) і Юрій Степаненко (9 р.) вийшли на сцену в добірних українських строях, зупинилися на хвилину і вклонилися до багатотисячної маси глядачів, що нагородили їх бурхливими оплесками.

Виставка українського народного мистецтва.

27-го квітня в залі офіцерського клюбу Військової Школи Мов відбулася виставка під назвою „Мистецтво в дії". Викладачі українського відділу використали цю нагоду для показу українського народного мистецтва. Їхні дружини поприносили свої вишивки та інші прикраси, кераміку з українських майстерень у Филаделфії й Міннеаполісу, добірні книжки про українське мистецтво тощо. Найбільше причинилися до організації виставки п. п. Галина Степаненко, Віра Славутич і Галина Гришко. Взяли участь також п. Ніна Коропей (дружина д-ра Ярослава Коропея, що відбуває службу при військовому шпиталі) та п. Г. Александровська. Успіх виставки був справді великий. Американська преса відзначила українців на першому місці і вмістила фото організаторів виставки.

Американська газета про книгу д-ра Яра Славутича.

Військова газета „Форт Орд Панорама" в своєму числі за 27 квітня повідомила про вихід із друку англомовної книги д-ра Яра Славутича „Муза в неволі". В замітці висловлено погляд, що ця книга зустріне прихильний відгомін в американських читачів.

З наших буднів

І Я ДЕКЛЯМУВАВ „МОЙСЕЯ"!

Бувало, коли лекція нам „не йшла", пан професор К. підводив похилену над катедрою голову і, вдивляючись в клясу, рецитував з трагічним патосом:

„Народе мій, замучений, [розбитий,
Мов паралітик той на [роздорожжю . . . "

І закінчував строфу вже неримовано:

— Чому ти, народе, такий дурний і нічого не вчишся?..

Професор сипав цитатами з Франка, мов з рукава, хоч предмет, який нам викладав, і не мав спеціяльного відношення до красного письменства, — він учив нас математики. Та у Франка був закоханий, „напізусть" знав його поезії, був з ним особисто знайомий колись, за студентських часів, і не раз, при доброму гуморі, розповідав нам (на годині математики!) такі факти з біографії поета, що їх важко було знайти у підручнику української літератури проф. Володимира Радзикевича.

Цікавився, хто і що читав з Франкових творів на лектуру, і, при цій нагоді, любив не раз переекзаменувати учня — що він знає про „ґенезу і характеристику" твору, казав собі переповісти „короткий зміст", а вже сам, з власної пам'яти, ілюстрував твір відповідними текстами.

На закінчення такої принагідної лекції українського на годині математики, професор любив казати:

— Читайте, читайте Франка і шануйте цього головіка, бо він відробив тяжку панщину сам — за мільйон галицьких дармоїдів.

Або все пригадував:

— Як у 1898-му році зробили патріоти Франкові ювілей, то список самих наголовків його друкованих праць вже тоді творив книжку на 127 сторін! Знайдіть і покажіть мені другого такого титана праці! — скликав схвильованим голосом.

. . . Пригадую собі, як то я втратив весь мір в пана професора — за нещасну деклямацію Прологу до „Мойсея" . . .

Я був тоді в 3-ій клясі, як наша Торговельна Школа влаштувала свято в честь Івана Франка і професор української мови, — д-р Є. Ю. Пеленський, встромив мені силоміць тую деклямацію (за що, мабуть, тепер і покутує в пралісах Австралії!). З юної, сказати б, молодости я не мав „дару" до прилюдних виступів, не маю його і сьогодні. Я випрошувався, як міг, що „не можу", що перед публікою „затинаюся" і дістаю трему, що голос у мене хрипливий, але ЕЮП-а не переконав. Мусів виступити.

Очевидно — вийшов скан-скандал: „затявся" на передостанній строфі!..

„Та прийде час і ти [огнистим видом . . . "

А що далі — забув, як заорало. Стояв, немов на позорищі, перед авдиторією з трьох сотень учениць та учнів і з професорським тілом у перших рядах, та лепетав, як штубачок з п'ятої нормальної: „І ти огнистим видом . . . і ти огнистим видом . . . "

„Засяєш у народів вольних колі" — загудів з першого ряду крісел густий бас професора математики.

. . . Я вже знав, що на другий день мене чекає. Тільки почалася лекція, професор витягнув з кишені злощасний нотес і, вперши в мене грізний погляд — скомандував:

— Гей, ти, з огнистим видом — до таблиці!

Цей спомин і багато інших віджили в моїй пам'яті під час прем'єри „Мойсея" І. Франка на сцені Українського Театру в Америці в минулу неділю. А зокрема тоді, коли дир. Йосип Гірняк так натхненно рецитував перед закритою куртиною Пролог до „Мойсея"...

Ікер.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

ПРАЦЯ
Help Wanted—Male

ЗАРАЗ ДО ЗАЙНЯТТЯ
праці для мужчин до продажу славного
"GOOD HUMOR" МОРОЗИВА,
яке найбільше продається в Америці.
Високі заробітки. Добрі проценти. Приємна праця на свіжім воздусі..
Платиться всі витрати.
Голоситись 9-5 щоденно включ. суботу.
TRUCK & TRICYCLE DIV.
664 South 15th St., Newark, N. J.

ЧАСТИННА ПРАЦЯ.
Оперейтори токарних машин, "Bridgeport Operators" звиклі до праці при ротаційнім столі. Мусить мати щонайменше 5 років досвіду при експер. авіяційних частинах. 5 год. праці в ночі, починаючи від 6 год. веч. і в суботу, як потрібно.
EAST WINDSOR TOOL & DIE CO.
Town Street Route 5
Warehouse Point, Conn.

PROFESSIONALS

„ҐРАДУОВАНІ" МЕДСЕСТРИ
Загальна праця.
Години: 3-11 P.M. — 11-7 A.M.
$250 місячно, $20 екстра за нічну працю.
ST. FRANCIS SCHOOL OF NURSING
25 East Hamilton Pl.
Jersey City, N. J.
OLdfield 3-1050
Позаміцеві телефонувати "collect".

КАРТКИ
НА РІЗНІ НАГОДИ
в українському стилі
12 штук за $1.00
висилає за попереднім надісланням належитости
"SVOBODA"
81-83 Grand Street
Jersey City 3, N. J.

DR. ANNA MESSING
ЛІКАР З ВАРШАВИ
Косметика, лікарське усування всіх вад цери, зайвого волосся, зморщок. "Facial Uplift" без операції.
Приймає після умови.
Телеф.: PLaza 7-1282
130 West 57 St. New York City

Можна тепер дістати в ЗДА "UKRAINIAN SALVE MAZ."

UKRAINIAN УКРАЇНСЬКА МАСТЬ SALVE

НА АРТРЕТИЗМ, ПОСТРІЛ І РЕВМАТИЗМ.
МАСТЬ UKRAINIAN SALVE помагає до облекшення болів і поганого почуття, що його викликує постріл, артретизм і ревматизм. Приносить пільгу в болях мускулів, які є наслідком надмірної праці і перевтоми. Ця масть поручається особливо на болі мускулів на спині в лопатках, на раменах і суглубах. Замовте відразу один слоїк.
2 oz $1.25
поштова оплата .15
Пишіть до:
DUFFERIN DRUG STORE
239 Dufferin Avenue
Department 2.
Winnipeg, Man., Canada

FARMS FOR SALE

15-акрова ФАРМА, живий інвентар і форничі, 42 мил. від Ню Йорку, доїзд автобусом, близько маркету, 7-кімнатний дім, вуглеве огрівання, дешево через старість.
Mr. F. NICHETALUK
R. D. 2, Englishtown, New Jersey

REAL ESTATE

НА ШВИДКИЙ ПРОДАЖ
Близько Бронкського парку продається 8 род. мур. дім з гарним садом. Всі баксові апартменти. Добрий дохід. Ціна $27,000.
На бизнес з добрим прибутком продається 14 род. дім за $43,000, готівки тільки $6,000. Є 2-х род. дім який можна купити маючи 1,000 дол. готівки.
Дзвонити до 10-ої зрана і 7-9 увечорі.
AU 1-0194

PASSAIC—12-кім. Stucco, $22.500 дім і прихід. Гарн. 12-кімн. дім для вигідного життя. 1-ий пов.: вітальня з комином, нижа, TV кімн. з комин., кухня, їдальня, робітня, прибиральня, веранда. 2-ий пов.: 3 спальні, 2 однокімн. умеб. апарт. з приходом $120 місячно. Магазин і лазничка, олив. пар. огрівання, мосяж. рури, тверді дерев. підлоги. Відокремлено, ґараж на 2 авта, патіо з комином, площа 90x177, овоч. дерева, тінисті і кущі. Легко переробити на 2 род. Зараз до зайняття. (N. J.) Телефон власника: PRescott 7-9372.

Поширайте підприємства, що оголошуються в „Свободі".

MISCELLANEOUS

Hallett & Hallett
ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ
Since 1854
HALLETT HOMESTEAD
FLushing 9-0062
Northern Blvd. & 147th St.
Flushing, L. I., N. Y.
Howard L. Hallett, Jr., Lic. Mgr.
Wesley Hallett, Treasurer

ВАКАЦІЇ

ВАКАЦІЇ
2 & 3 род. бонґала, свіжо відновлені. Прив. лазнички, пральня, город до забави. Прив. озеро, даром купіль і лодкування. Поміркованi сезонові ціни. Український заряд. На бажання інфор. обіжник. Також на продаж площі і літні бонґала. Помір. ціни.
JOHN MAGREL
P. O. Box 1, Neversink, N. Y.
Telephone Liberty 167M1

BUSINESS OPPORTUNITY

ГРОСЕРНЯ — і — ДЕЛІКАТЕССЕН
Добре вироблена торгівля. Продається дешево з причини виїзду з Ню Йорку. Тижневий прихід $650-700. За інформаціями кликати:
OR 3-1391

EVergreen 3-4450
Maple Coal & Coke Co.
Anthracite FUEL OIL Bituminous
OIL BURNERS — Sales and Service
72-74 BOX STREET BROOKLYN 22, N. Y.
Deliveries to MANHATTAN • BRONX • QUEENS
Власник Т. КУДЛАК

Шукаєте праці — шукаєте робітника?
Зверніться до Агенції Посередництва Праці
TOMPKINS SQUARE EMPLOYMENT AGENCY
33 — 3rd Avenue, New York 3, N. Y. • Tel. ORchard 4-1137
Особливо потрібні кваліфіковані, або некваліфіковані робітники до праці в ресторанах:
КУХАРІ, БУФЕТОВІ (COUNTERMEN), КЕЛЬНЕРИ, ПОСЛУГАЧІ, ПОМИВАЧІ і ін.
• Заходьте до нашої Агенції, яка існує вже 30 років! •
Наша Агенція відома, що дає охочим добру й добре платну працю! Переконайтеся про це!
JOHN GELETY, власник.

ЯКЩО ВИ ВИСИЛАЄТЕ ЛІКИ, КРАЩЕ ШЛІТЬ ЇХ ЧЕРЕЗ СПЕЦІЯЛІСТІВ
ЛІКИ — ПАЧКИ
ДО ВСІХ КРАЇН
ПОВНА ҐАРАНТІЯ ДОСТАВИ АБО ЗВОРОТ ГРОШЕЙ.
Наші ціни експорту є найнижчі, але не включають оплати мита, яке мусить бути оплачене в Лондоні, якщо пачки висилається до деяких країв в Схід. Европі (не до Польщі або Чехословаччини).
НА БАЖАННЯ НАШИХ ПОКУПЦІВ ВИСИЛАЄМО ТАКОЖ ТЕКСТ. МАТЕРІЯЛИ, ХАРЧІ І ІНШ.
Пишіть по-українськи.
ZYGMUNT Ltd.
CHEMISTS & LABORATORY
96 Baker Street, W. 1 & 4 Westbourne Grove, W. 2
London, England.

MISCELLANEOUS

ПОБАЖАННЯ
з нагоди
50-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ
Borough of Carteret
Місто Carteret обходить Золотий Ювілей!
П'ятдесять років успіху — це велика річ для даної округи. Інституція ця є горда, що причинилася до розвою і поступу Borough of Carteret.
Віримо, що будуччина принесе ще більший успіх і розвій для Borough of Carteret.
Ощадності складені перед, або 20-го травня, будуть процентуватися від 1-го травня.
Конта є забезпечені до 10,000 через Federal Savings and Loan Insurance Corp.
ОСТАННЯ дивіденда на основі 2½% річно.
Member
Federal Home Loan Bank System
Federal Savings & Loan Insurance Corporation
United States Savings and Loan League
New Jersey Savings and Loan League
UNITED ROOSEVELT
SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
17 Cooke Avenue, CArteret 1-5445 Carteret, N. J.



ВИСИЛАЄМО ПАЧКИ ДО ВСІХ КРАЇН ЕВРОПИ І СВІТУ
Мито й усі оплати платить надавець у нас.
Відборець пачки не платить нічого.
Висилаємо нову й уживану одежу, взуття, мануфактурні товари, шкіру і інші товари першої потреби.
Висилаємо товари принесені чи прислані надавцем пачки, а також із власних товарових запасів.
Висилаємо пачки до Польщі за посередництвом ПЕКАО.
• ВИСИЛАЄМО ЛІКИ. •
Говоримо всіми слов'янськими мовами. Для української клієнтелі маємо українську обслугу. На бажання висилаємо цінники й інформації в англійській та українській мовах.
Наша адреса:
Amerpol Enterprises
11601 JOS. CAMPAU, DETROIT 12, MICH.
Tel. TO 8-0298 — TO 8-0382
Аґенція на заході Дітройту:
6618 MICHIGAN AVE. Tel.: TA 5-2505

ЛІКИ
(Rimifon, Penicillin, Streptomycin, etc.),
висилається до всіх країн Европи.
Мито оплачується тут. Ґарантія достави.
Спеціялісти европейських рецепт.
Пишіть або телефонуйте:
B. FELDMAN PHARMACY
111 Ave. A & 7th St., New York City — Tel. OR 7-5980

ВАШУ УЖИВАНУ Й НОВУ ОДЕЖУ
(в добрім стані)
ВИСИЛАЄМО ДО ВСІХ КРАЇН ЕВРОПИ.
До деяких країв з оплаченим тут митом.
Ви можете посилати нам пачки, а ми зараз подамо Вам кошти зв'язані з пересилкою.
Також висилаємо купони англійських матеріялів (великий вибір купонів) ХАРЧОВІ ПАЧКИ і ЛІКИ до деяких країв з оплаченим тут митом.
Скора і точна обслуга.
Представляємо посвідки відборця.
RALLINGTON CORPORATION
303 West 42nd Street, N.Y.C. — Tel. PL 7-2258
М. Грей (Грушко).

РОЗШУКИ

П-на Петра і Марію
БІЛИНСЬКИХ
пошукує родина.
Писати прошу на адресу:
WASYL KUZYK
125 So. Orange Avenue
Newark 3, N. J.

Пошукую **МАЦАЯ ДМИТРА**, який мав би переживати у Ню Йорку, або у Вашинґтоні, та його сестру, яка по-мужеві називається Марія СТАНКЕВИЧ. Маю відомості від їх брата Йосифа Мацая, який тепер переселений з Перемишля коло Львова. По дальші інформації прошу писати:
Mr. W. KASZYCKY
304 Cooper St., Utica, N. Y.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

АРКА
48 E. 7 вул. в Ню Йорку
(тел. GR 3-3550)
ТУРЕЦЬКІ ХУСТКИ
Гуртом та детайлічно 2

META Jewelers
WATCHES-JEWELRY • RADIO •
201 E 14th ST
NEW YORK 3, N.Y.

ПАЧКИ ДО ЕВРОПИ
І ВСІХ ЧАСТИН СВІТУ
Ґарантована достава
Матеріяли на убрання, плащі і сукні, полотна на постіль та білизну, живностеві пачки і всілякі лікарства.
Мито за посилки платиться у нас і Ваші рідні і знайомі не платять вже при одержанні посилки нічого.
ПИШІТЬ ПО КАТАЛОГИ.
J. NAWROCKI AGENCY
617 Grove St., Irvington 11, N.J.

Phone MA 7-1761
PETER S. MURIANKA
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
FUNERAL DIRECTOR
413 Fairmount Avenue
Philadelphia 23, Pa.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

✝

Ділимось сумною вісткою, що 16-го квітня 1956 р. в Асторії померла по тяжкій недузі наша Найдорожча Дружина, Мама і Бабуня

бл. п. МАРІЯ СЕМУСЬ

Покійна родилася 1881 в Жидачеві, Зах. Україна.

Похорон відбувся при участи Родини, Кревних і Знайомих дня 21-го квітня б.р. з похоронного заведення Квінс звідки на цвинтар Кальварію в Асторії.

Вічна Їй Пам'ять!

Горем прибиті

ГРИГОРІЙ — муж
ВАСИЛЬ — син
МАРІЯ — невістка
ГРИГОРІЙ і ВАСИЛЬ — внуки.

✝

Ще дві могили на нашій любій Україні серед вишневих волинських садків, в яких сплять спокійним вічним сном дві українські матері, мама з дочкою. Ділимось з Рідними, Приятелями і Знайомими дуже сумною і болючою вісткою, яка надійшла з рідного краю, що Наша Найдорожча й терпляча мама

КАТЕРИНА КОВАЛЕВСЬКА
і все весела й балакуча сестра
ЮЛІЯ ГРЕЧКОВСЬКА

покинули нас раз на завсіди, залишаючи своїх діточок, розкинених по всій Україні. Перестало битись те золоте, милосердне мамине серце, яке так сильно тужило-плакало за нами, виглядаючи нас зі всіх сторін світу. Життєвий її шлях був тернистий. За свого життя несла тяжкий хрест, а три рази під ним падала, умлівала. Перший раз за Польської окупації. Ночами не спала, своїх зятів з Берези виглядала. Другий раз за большовицької, коли її дітей арештували. А третій раз за часів німецької окупації, який був найстрашнішим і ударним, коли німецькі бандити села Княже, Горохівського повіту, де мешкала її родина, запалили й військом ґестапом окружили. І там згорів один внук, партизан у криївці. А сина Покійної священика і зятя учителя, та 178 українських батьків, їх парохіян, з домів родинам повикрадали і зараз за селом в день всіх помордували. Осталися самі вдови зі сиротами. І наша Покійна старенька мати днями і ночами перед святими образами, де все горіла лампадка, клячала і Господа благала, щоб скоротив муки й терпіння Українського Народу і допоміг їй діждатись воскресення України і щасливого повороту всіх її дітей. Але нещасні матері не дочекались, бо Господь покликав їх до себе. А так хотіли знати про всіх своїх родичів, чи живі і чи здорові після такої страшної світової заверухи. А наші малі діти все питали мами, тата, коли поїдуть на Україну до бабці. Тепер мовчать і моляться самі рано і вечором за душі Бабці і Тьоті. Просимо всіх, хто знав їх і родину, полинути в цю хвилину думками далеко в рідний край на їх могили, над якими похилились їх любі вишневі садки і просимо помолитись за їх невинні душі. А пам'ять про Них нехай залишиться у ваших серцях на віки.

Дай Боже Їм Царство Небесне, а рідна земля нехай буде легкою.

Вічная Їм Пам'ять!

Великим горем прибиті дочки, зяті і внуки
ЛІДІЯ, ВОЛОДИМИР, ЯРОСЛАВ і ОЛЕГ СКРИПЧУКИ,
о. СЕМЕН ІВАЩЕНКО з дружиною МАРІЄЮ
і дочкою ОКСАНОЮ,
і КАТЕРИНА, СВЯТОСЛАВ, ВСЕВОЛОД ПЕТРОВІ.

ПАНСІОН "BROOKVALE LODGE-BAR"
в мальовничих горах "Blue Mountains". Власний простір гарного шпилькового лісу, купіль в річці, чудове гірське повітр'я. Добра смачна здорова кухня. — Цілоденне утримання з кімнатою $35.00 тижнево. Для дітей знижка.
Сезон відкривається 16 червня ц. р.
Проситься звертатись до 16 червня на адресу: Leonid Wronskyj, 527 East 138 St., New York 54, N. Y. Tel. MO 5-2142, а після 16 червня на адресу: Leonid Wronskyj, Brookvale Lodge-Bar, R.F.D. 1, Box 182, Saugerties, N. Y. — Tel. 825J2.
ДОЇЗД—Автобус: Dixie Bus Terminal, 241 W. 42nd St., N. Y. — Автом: N. Y. State Thruway аж до Saugerties, а там в напрямі West Saugerties.

Lytwyn & Lytwyn
UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS
AIR CONDITIONED
Обслуга Щира і Чесна
Our Services Are Available Anywhere in New Jersey
801 SPRINGFIELD AVENUE
IRVINGTON, N. J.
NEWARK, N. J.
ESsex 5-5555

KARS JEWELER
218-216 Іст 14 вул. Ню Йорк 3, Н. Й.
БІЛЯ ТЕАТРУ ДЖЕФФЕРЗОН, МІЖ 2 І 3 ЕВЕНЯМИ
Телефон GR. 3-5875
НАД ВХОДОМ ВЕЛИКІ ГОДИННИКИ

Тризуби з 14 кар. золота

Увага! Увага!
ЗНАНИЙ ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ЮВЕЛІРНИЙ МАҐАЗИН
Повідомляє про розширення свого маґазину і винаймлення великого приміщення, в якім находиться радіо-теле-технічний склад імпортованих товарів.
Ми є імпортерами і представниками найкращих німецьких, англійських і швайцарських фірм.

ЩО ВИ МОЖЕТЕ КУПИТИ В НАШІМ МАҐАЗИНІ

Ювелірні вироби власного виконання з 18 і 14 кар. золота. Робота під наглядом власника Александра Брандта.
В нашім ювелірнім відділі Ви дістанете годинники найкращих швайцарських фірм, як:
Shaffhausen, Omega, Longines, Eterna, Tissot, P. Buhre
МУЖЕСЬКІ швайцарські, водонепроникливі сталеві годинники на 17 каменях з ґарантією від $12.95
ДАМСЬКІ годинники, 14 кар. зол. 17 каменів, швайцарські з писемною ґарантією від 14.95
Хрестики з 18 і 14 кар. золота від 2.95
Золоті ланцюжки 14 кар. зол. 18 інчів від 2.50
21 інчів від 3.75
БРИЛЯНТОВІ ПЕРСТЕНІ найкращого вишліфування, також кульчики з іншими дорогоцінними каменями, як рубінами, коралями, аметистами, бирюзою і т. д.
ЗАРУЧИННОВІ ПЕРСТЕНІ 18 і 14 кар. зол. елеґантної роботи брошки, медальйони, кульчики, браслети від $1.25 за грам.
КИШЕНЬКОВІ ЗОЛОТІ ГОДИННИКИ з 3-ма вічками.
ПАПІРОСНИЦІ золоті і срібні.
СТОЛОВЕ СРІБЛО — срібні чарки від $2.50. Самописні пера Pelican, Parker і багато других подарунків.

СПЕЦІЯЛЬНО ЗНИЖЕНІ ЦІНИ З НАГОДИ ВІДКРИТТЯ НАШОГО РАДІО - ТЕЛЕ- - ТЕХНІЧНОГО ВІДДІЛУ:
ТЕЛЕВІЗІЇ знаних фірм 24 інчів ціною $297.95 за $197.00
ПОРТАТИВНІ РАДІЯ від $14.95.
ПОРТАТИВНІ ГРАМОФОНИ від $15.95.
ЕЛЕКТРИЧНІ БРИТВИ "SCHICK 25" (ювілейні) ціною $29.95 за $14.95 (всього 50 штук на складі).
ЗАЛІЗКА парові й електричні, ціною $24.95 за $11.95.
ПОРТАТИВНІ МАШИНКИ ДО ПИСАННЯ різних фірм з українським і англійським шрифтом with trade in за $49.95.
ЕЛЕКТРИЧНІ ГОДИННИКИ $4.95.
БУДИЛЬНИКИ у великім виборі від $3.95.
Телевізійні антени ціною $9.95 за $4.95.
Також багато других речей по спеціяльно знижених цінах.
БЕЗКОНКУРЕНЦІЙНІ ЦІНИ!
Прийдіть і переконайтесь самі!
TELEFUNKEN — короткохвилеві Hi-Fi радіоапарати з 6 голосниками, 12 лямпами модель „Опус", останній модель, імпортовані з Німеччини з ґарантією відбору всіх европейських станцій, включаючи Москву.
Також інші моделі від $99.95.
GRUNDIG — імпортовані Hi-Fi короткохвилеві радіоапарати. Комбінація з або без автоматичного змінювача на 12 платівок. Значно дешевше як в других крамницях.
AMBASSADOR вперше в Америці, імпортований з Англії короткохвилевий апарат величезної сили відбору найдальших заграничних станцій з грамофоном і без.—Ми є одинокими представниками цих прекрасних апаратів в Америці.

На складі також є апарати для охолоджування повітря Air Conditioners, вентилятори, холодільники, машини до звукозаписування (tape recorder). Фотоапарати самих знаних німецьких і американських фірм. Імпортовані кристали і порцеляна і т. д. Наша ЮВЕЛІРНА І ГОДИННИКОВА РОБІТНЯ є рекомендована через фірму Омеґа.
Всі направки виконується на місці. Теле-технічна робітня в руках досвідчених техніків. Всі части і лямпи на складі. — Направи телевізійних і радіо-апаратів.
Жадайте безплатних каталогів. Поштові замовлення виконуємо скоро. Сплати на рати без дочислювання процентів. Безплатне ґравірування.
• Маґазин відкритий щоденно від 9 год. рано до 9-ої вечора. — В неділі від 1 до 4 для показу. •
УВАГА — спеціяльні ціни для позаміцевих ювелірних маґазинів. Гуртові ціни на направи годинників і ювелірних виробів. У нас працюють досвідчені майстри. Письменні ґарантії на всі направи.

НОВИНА ДЛЯ ДРАМ. ГУРТКІВ!
У Вид. „Ми і Світ"
появилася збірка п'єс
Л. Коваленко
„В ЧАСІ І ПРОСТОРІ"
Усі шість п'єс можна з успіхом ставити на сцені.
Ціна 2 дол.
Замовляйте на адр.:
M. KOLANKIWSKY
278 Bathurst St.,
Toronto, Ont., Canada

ПРО НЕВРАЛГІЧНІ БОЛІ й терпіння мускулів
Якщо ви терпіли колись на страшні невральгічні болі, які вертять і рвуть вас; якщо ви напів божевільні від нещасних болів мускулів; якщо ви дали би все, щоб дістати поміч проти гих болів і мук, які роблять вас калікою, — то поцікавтеся і послухайте дещо про лік АНТРО
Лікарські звідомлення вказують, що та чудесна назва швидко облегшує болі від різних невралгічних недуг, як запалення зв'язок між мускулами, плечей, рук і ніг, або від понатягаких мускулів. Користувачі захоплено висловлюються про знамениту поміч, яку вони дістали інколи від першого невеликого дозування.
Не терпіть даром другий день тортурів, тільки спробуйте АНТРО. Можете легко дістати цей лік поштою, написавши до KINGSLY CO., Dept. 13, Box 415, Peekskill, N. Y. Щоб мати певність, напишіть своє прізвище й адресу друкованим письмом на обороті коверти. Ви одержите відворотною поштою звичайно $6.00 порцію, тільки за $5.00 плюс 63¢ оплата COD. Заплатіте листоношові при одержанні посилки. Зробіть це тепер поки можете ще дістати АНТРО.
Ім'я ....
Адреса ....
Місто .... Стейт ....

ПАКУНКИ ДО ВСІХ КРАЇН ЕВРОПИ
LAMPERT & POLIMEX Co. LONDON
ОБУВ'Я ОДЯГ МАТЕРІЯЛИ ХАРЧІ И ІНШ ТОВАРИ
ЯКЩО ВИСИЛАЄТЬСЯ З ЛОНДОНУ ПОСИЛКА БУДЕ ДОСТАВЛЕНА СКОРШЕ І ПЕВНО.
ҐАРАНТУЄМО ДОСТАВУ АБО ЗВОРОТ ГРОШЕЙ.
Митні оплати платимо в Лондоні. Ваші приятелі чи Рідня в Европі не будуть обтяжені жадними доплатами. Мито і кошти пересилки включені в ціну нашого експорту.
Пишіть по-українськи по наш повний каталог.
Lampert & Polimex Co.
45 CROMWELL ROAD, LONDON S.W. 7, ENGLAND

УВАГА! НЮАРК І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!
▶ У МІСТІ НЮАРКУ ВІДКРИТА НОВА ◀
КРАМНИЦЯ ДЛЯ ВИСИЛКИ ПАКУНКІВ
ДО ВСІХ КРАЇН ЕВРОПИ.
- Висилаємо поживу, нову і ношену одежу, суконні, шкіряні і текстильні вироби, медикаменти і т. п. Вишліть своїм рідним і знайомим подарунок на Великодні Свята.
- Пакунки будуть доставлені до місця призначення протягом шости тижнів. Посилки вислані повітряною поштою будуть доручуватися протягом 7-10 днів.
- Висилаючий одержить особисту посвідку від відборця пакунка. Висилки пакунків і доручення ґарантується.
- Всі посилки повнотою оплачується тут включно з митом. Той, що одержить пакунок не буде нічого доплачувати.

КАНЦЕЛЯРІЯ ВІДКРИТА КОЖНОГО ДНЯ ВІД 9-ої ГОД. РАНКУ ДО 6-ої ГОД. ВЕЧОРОМ.
В СУБОТУ ВІД 9-ої РАНО до 4-ої ГОДИНИ ПОПОЛУДНІ.
PACKAGE EXPRESS CO.
314 MARKET STREET NEWARK, N. J.
Тел.: (Newark) Mitchell 2-2452
Зверніть увагу на нову адресу!
(Біля Пенсилвенія станції в місті Нюарку).

ІВАН КОВАЛЬЧИК
FUNERAL HOME
COMPLETELY AIR CONDITIONED
ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В СТЕЙТІ
Ціни приступні для всіх
NEW JERSEY
Обслуга чесна і найкраща.
У випадку смутку в родині кличте як в день так і в ночі:
JOHN KOWALCHYK
129 GRAND STREET,
cor. Warren Street,
JERSEY CITY 2, N. J.
Tel. HEnderson 4-5131

ІВАН БУНЬКО
УКР. ПОГРЕБНИК
Обслуга чесна і найкраща
ЦІНИ ПРИСТУПНІ
John Bunko
Licensed Undertaker & Embalmer
REASONABLE PRICES
437 EAST 5th STREET
New York City
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА
УКР. ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і околицях
Контрольована температура, Модерна каплиця до ужитку даром.
Peter Jarema
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y.
Tel. ORchard 4-2568